

ця рослинність зараз досягла відносного клімаксового стану, хоча певні ділянки не зовсім відповідають цьому і потребують реконструкції.

У парку "Залізна вода" зареєстровано найстаріший на Україні екземпляр кінського каштана у віці близько 150-200 років. Екземпляр цей з подвійним стовбуром. Окружність одного з стовбурів становить 3.5 м (діаметр 1.11 м), іншого – 5.2 м (діаметр 1.66 м). Загальна висота 23-25 м, діаметр крони 25 м.

Прекрасна каштанова алея у парку "Високий замок" закладена близько 1840 р., тобто до сьогоднішнього часу їй налічується понад 150 років.

Поблизу Львова (м. Рудки) є Вишнянський радгосп-технікум. На його території розкинувся парк ім. О. Фредра. Під'їзна алея до технікуму складається з білих і чорних тополь; деяким екземплярам налічується понад 150 років і вони мають досить великі розміри (табл. 3).

Табл. 3. Заміри старих дерев у парку ім. О. Фредра

| Назва порід  | Діаметр стовбура, м | Висота, м | Діаметр крони, м |
|--------------|---------------------|-----------|------------------|
| Тополь біла  | 1.85                | 28        | 28               |
| Тополь чорна | 2.28                | 30        | 30               |
| Тополь чорна | 2.15                | 35        | 32               |

Крім вище приведених даних про кількість дерев-довгожителів у львівських парках їх є ще досить багато. Так, "Сквер на валах" прикрашають старі дерева, що виціліли після бурі 1890 р. З тих часів збереглося кілька каштанів, лип і кленів.

Оскільки у цій статті розглядаються старовинні парки Львова та області, залишаються обділеними увагою багато старовинних парків України, не менш відомі своїми деревами-довгожителами. Тому слід сказати, що старі дерева у будь-якому парку є цінним компонентом і потребують особливої уваги і охорони. Встановлення у парку строгого режиму, регулювання кількості відвідувачів і заборона руху поза дорожньою і стежковою сіткою може значно покращити стан насаджень і попередити їх передчасну загибель. Старі дерева, пошкоджені шкідниками та хворобами, необхідно лікувати, а також ліквідовувати душла та інші механічні пошкодження.

### Література

1. Каталог деревних рослин дендрарію Ботанічного саду Українського державного лісотехнічного університету/ А.І.Івченко, Я.М.Шляхта – Львів: УкрДЛТУ, 1995. – 31 с.
2. Кучерявий В.П. На зеленіх орбітах Львова. – Львів: Каменяр, 1972.
3. Рубцов Л.И. Долговечность декоративных деревьев и кустарников. – К.: изд-во АН УССР, 1953.
4. "Український ліс", № 3, 1993.

УДК 630\*622+118

Доц. Л.І. Копій, к.с.-г.н. – УкрДЛТУ

### НАПРЯМКИ РЕГУЛЮВАННЯ ВІКОВОЇ СТРУКТУРИ СМЕРЕКОВИХ ЛІСОСТАНІВ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

Характеризуються смерекові ліси західного регіону України. Аналізуються причини порушення їх вікової структури. Пропонуються заходи щодо розширення площі і оптимізації вікової структури смерекових деревостанів.

### For the question of the optimization ages structure pine-tree forests in Western region of Ukraine

Analysis of widen peculiarity pine-tree forests in that region. We denote the most important criterions for increasing pine-trees area in Western region of Ukraine and optimization there ages structure. We gave many sizes for increasing it areas.

У період економічного становлення нашої держави особливої актуальності набуває проблема збереження і поступового відтворення природних ресурсів. Екстенсивні методи ведення сільського господарства, надмірна експлуатація лісів західного регіону України у другій половині ХХ ст. завдали великої шкоди її лісовим, водним, ґрунтовим і мінеральним ресурсам, сприяли суттєвому погіршенню екологічної ситуації. Розширюючи площу лісів, шляхом заліснення невідь, крутосхилів, покинутих земель, реконструюючи низькопродуктивні і похідні деревостани можна забезпечити не тільки підвищення стійкості і продуктивності лісів, розширення лісоресурсного потенціалу України, а й суттєво покращити її екологічний стан.

Сприятливі ґрунтово-кліматичні умови регіону зумовили поширення тут понад 20 видів листяних і шпилькових порід, 10 з яких виступають головними лісоутворюючими деревними породами. Найбільш поширеними у регіоні є такі деревні породи, як сосна звичайна, смерека, бук, дуб, ялиця, граб, вільха чорна, береза, ясен, модрина, клен та акація. Деревостани, у складі яких переважають згадані вище деревні породи, займають 93.4 % відкритої лісом площі. Насадження за участю інших деревних порід займають лише 6.6 % лісопокритої площі. Найбільшу частку деревостанів регіону формує сосна звичайна – 28.0 %, дещо менше насаджень, в яких переважає смерека, бук, дуб та ялиця, відповідно 19.7 %, 18.2 %, 16.5 % та 3.5 %. Інші деревні породи представлені у деревостанах за їх перевагою, які не перевищують 14.1 % покритої лісом площі регіону.

За станом на 01.01.96 р. площа лісового фонду західного регіону України сягає 3135.4 тис. га, у тому числі понад 89 % цієї площі становлять землі, вкриті лісовою рослинністю з запасом 515.9 млн. м<sup>3</sup> (табл. 1).

Табл. 1. Лісовий фонд західного регіону України

| № п/п | Області           | Площа лісового фонду, тис. га |       |              |      | Запас деревини, млн. м <sup>3</sup> |       |                  |      |
|-------|-------------------|-------------------------------|-------|--------------|------|-------------------------------------|-------|------------------|------|
|       |                   | Всього                        | %     | Вкрита лісом | %    | Всього                              | %     | Стигли і перест. | %    |
| 1.    | Волинська         | 426,2                         | 13,6  | 369,6        | 86,7 | 49,57                               | 9,6   | 2,00             | 4,0  |
| 2.    | Рівненська        | 666,2                         | 21,2  | 568,8        | 85,4 | 66,21                               | 12,8  | 2,72             | 4,1  |
| 3.    | Львівська         | 469,2                         | 15,0  | 426,7        | 90,9 | 80,86                               | 15,7  | 5,15             | 6,4  |
| 4.    | Тернопільська     | 155,2                         | 5,0   | 144,3        | 93,0 | 19,89                               | 3,9   | 0,76             | 3,8  |
| 5.    | Хмельницька       | 185,6                         | 5,9   | 164,4        | 88,6 | 24,54                               | 4,8   | 2,07             | 8,4  |
| 6.    | Івано-Франківська | 504,9                         | 16,1  | 450,9        | 89,3 | 97,27                               | 18,9  | 9,95             | 10,2 |
| 7.    | Закарпатська      | 544,3                         | 17,3  | 503,7        | 92,5 | 138,70                              | 26,8  | 35,15            | 25,3 |
| 8.    | Чернівецька       | 183,8                         | 5,9   | 167,3        | 91,0 | 38,87                               | 7,5   | 5,19             | 13,4 |
| 9.    | Всього:           | 3135,4                        | 100,0 | 2795,7       | 89,1 | 515,91                              | 100,0 | 62,99            | 12,2 |

Як видно з табл.1, найменша кількість стиглих і перестійних насаджень зосереджена в Тернопільській, а найбільша в Закарпатській областях. Відповідно до досліджень у період з 70-х до 90-х років у регіоні спостерігалась тенденція зрос-

гання лісом покритих площ. Зокрема лише з 1961 по 1988 рр. площа земель, вкритих лісовою рослинністю, зросла майже на 1 млн. га. В останні роки, на жаль, ця тенденція значно погіршилась і зростання лісових площ майже припинилось. Основним резервом площ для збільшення земель, вкритих лісовою рослинністю, є землі лісового фонду, не вкриті лісом, а також земельні угіддя, які вилучені з сільськогосподарського виробництва.

Важливим показником довгострокової перспективи динаміки лісосировинних ресурсів західного регіону є вікова структура лісового фонду. Як показують численні дослідження та матеріали лісовпорядкування, вікова структура лісів західного регіону України є нерівномірною і істотно порушена. Проведений аналіз вікової структури п'яти головних лісоутворюючих деревних порід регіону (сосна звичайна, смерека звичайна, бук лісовий, дуб звичайний та ялиця біла), за участю яких формується понад 95 % насаджень регіону, допоміг встановити, що найбільш представленими за віковою структурою серед них є середньовікові деревостани (34,7 %). Молодняки II класу віку займають 28,5 % лісопокритої площі, 20,7 % цієї площі займають молодняки I класу віку, 9,6 % – пристигаючі і найменшу площу, лише 6,5 %, займають стиглі і перестійні деревостани, що свідчить про порушення вікової структури, обумовлене надмірним лісокористуванням.

Велику господарську цінність мають ліси, у складі яких переважають шпилькові породи. У цих лісах формується найбільша кількість високоякісної деревини, такі насадження ефективно впливають на навколишнє середовище. Однак не завжди перевага шпилькових порід є бажаною. Надання пріоритету одній з порід сприяє формуванню чистих за складом деревостанів, що значно погіршує продуктивність, якість та біологічну стійкість таких насаджень. Зокрема, орієнтація при залісенні піщаних ґрунтів Полісся на сосну звичайну сприяла у подальшому масовому захворюванню соснових насаджень на кореневу губку, а також погіршенню ґрунтових умов і пониженню продуктивності таких деревостанів. Штучна перевага смереки звичайної поряд з ялицею білою і буком звичайним у складі культур, що повсюдно створювались у минулому столітті в Карпатах, призвела у подальшому до масових вітровалів і буреломів.

В умовах західного регіону України лісостани з переважанням у складі смереки звичайної поширені у всіх восьми областях. Найбільшу площу такі деревостани займають в Івано-Франківській – 267,1 тис. га, що становить 47,9 % смерекових лісостанів регіону, Закарпатській – 152,0 тис. га (27,3 %), Львівській – 61,8 тис. га (11,1 %) та Чернівецькій – 52,1 тис. га (9,3 %) – областях (табл. 2). Площа смерекових лісостанів сягає 19,9 % лісопокритої площі регіону. Також істотно порушена вікова структура смерекових лісів регіону, причиною якої стали значні переруби у довосні, воєнні та повоєнні роки [1]. Найбільш представленими тут є середньовікові деревостани, які займають 150,8 тис. га, що становить 27,0 % лісопокритої площі смерекових лісів регіону. Найбільша частка насаджень цієї вікової групи припадає на Івано-Франківську область – 77,4 тис. га, що сягає понад 51,0 % лісопокритих площ середньовікових смерекових лісостанів. Великі площі також займають молодняки другого – 148,5 тис. га і першого – 146,3 тис. га класів віку, відповідно 26,6 % та 26,3 %. Найменш представленими серед вікових груп є стиглі та перестійні смерекові лісостани – 40,6 тис. га, тобто 7,3 %. У цій віковій групі найбільше насаджень збереглося у Закарпатській – 18,6 тис. га, або 45,8 %, та в Івано-Франківській – 14,1 тис. га, або 34,8 % областях.

Табл. 2. Площа смерекових лісостанів західного регіону України

| № п/п | Області           | Площа           |                      |
|-------|-------------------|-----------------|----------------------|
|       |                   | Всього, тис. га | % лісопокритої площі |
| 1     | Волинська         | 3,7             | 0,7                  |
| 2     | Рівненська        | 3,5             | 0,6                  |
| 3     | Львівська         | 61,8            | 11,1                 |
| 4     | Тернопільська     | 7,8             | 1,4                  |
| 5     | Хмельницька       | 9,6             | 1,7                  |
| 6     | Івано-Франківська | 267,1           | 47,9                 |
| 7     | Закарпатська      | 152,0           | 27,3                 |
| 8     | Чернівецька       | 52,1            | 9,3                  |
|       | По регіону        | 557,6           | 19,9                 |

Найбільш поширеними смерекові ліси є у Карпатах. Смерека формує тут як змішані, так і чисті деревостани. Смерека європейська вибаглива до родючості і рівномірного зволоження ґрунту, боїться повітряної і ґрунтової сухості, чутлива до пізніх весняних заморозків. У Карпатах росте на родючих, багатих на гумус і поживні речовини буроземних ґрунтах. Найвищої продуктивності смерека досягає на середньо-вологих суглинкових, слабо- і середньощебенистих, добре дренажних ґрунтах. Смерека звичайна – тіневитривала порода, максимальний період росту під наметом материнського деревостану в Карпатах сягає 110 років. Дерево першої величини у насадженнях досягає висоти 50 м та діаметру понад 1,5 м, поодинокі екземпляри доживають до 300–350 років.

За характером росту смерекові ліси Карпат за пропозицією проф. С.А.Генсірука, доцільно розділити на три великі групи. На висоті 650–750 м н.р.м. переважно ростуть штучно створені смеречники на букових вирубках [3]. Тут можна зустріти такі типи лісу як волога буково-ялицева смеречина та сушмеречина, вологі чисті сушмеречини, а з частковою участю смереки – вологу смереково-букову яличину і суяличину. Найбільш поширеним типом лісу у цих умовах є волога буково-ялицева смеречина, яка формує складні двоярусні (зі смереки і бука), або одноярусні, високопродуктивні, високопродуктивні насадження I бонітету. Насаджень у цих умовах характеризуються швидким ростом, який різко знижується у 50-60-му віці. Смерекові деревостани тут часто пошкоджуються серцевинною гниллю, що істотно впливає на їх довговічність.

У нижній частині смерекових лісів (900-1200 м н.р.м.) переважають вологі букові смеречини і сушмеречини з незначною участю вологих смереково-букових яличин, вологих смереково-ялицевих бучин, вологих смерекових бучин і субучин. Деревостани букових смеречин та сушмеречин, як правило, двоярусні, в яких перший ярус формують смерека і ялиця, а другий – бук, явір, клен гостролистий, ільм. Загальний запас деревини у таких деревостанах інколи сягає 1000–1200 м<sup>3</sup> на 1 гектар.

У верхній частині поясу смерекових лісів на висоті понад 1200 м н.р.м. на високогірних схилах Горган, Чивчин, Гуцульських Альп, Чорногори, смерека формує великі масиви чистих високопродуктивних насаджень у сугрудових і суборевих лісорослинних умовах. У цих умовах високогір'я поширені щебеністі, малопотужні, бурі лісові ґрунти, зустрічаються також кам'яністі розсипи. Продуктивність деревостанів тут різко знижується (з I до IV-V бонітетів) з підняттям у гору [4].

Цікаві висновки були зроблені Г. Вінцентом щодо особливостей росту смерекових лісів залежно від експозиції схилів. Зокрема, автором було встановле-

но, що на висоті 700–900 м н.р.м. смерека відзначається найкращим ростом на західних і північних схилах, у смугі оптимальних екологічних умов (900–1100 м) експозиція не має певного впливу на ріст, а у верхній смугі хвойних лісів (понад 1300 м) смерека росте найкраще на західних і південних схилах.

Загальний запас деревини смерекових лісостанів західного регіону України сягає 149.4 млн. м<sup>3</sup>. Найвищої продуктивності смерекові деревостани сягають в Закарпатській області – 335.7 м<sup>3</sup>/га. Дещо нижчу продуктивність мають смеречники Львівської – 299 м<sup>3</sup>/га, Чернівецької – 246.5 м<sup>3</sup>/га та Івано-Франківської – 240.3 м<sup>3</sup>/га областей. Найвищий загальний запас деревини мають деревостани Івано-Франківської області – 64.19 млн.м<sup>3</sup>, що становить 43 % запасу смерекових насаджень регіону. Дещо менший запас мають насадження Закарпатської – 51.03 млн.м<sup>3</sup>, тобто 34.2 % та Львівської областей – 18.48 млн. м<sup>3</sup> і відповідно 12.4 % запасу смеречників регіону.

За останні 150-200 років площа смерекових лісів в Карпатах зросла в 1.5-1.8 рази, внаслідок масового її культивування у цих умовах [2]. Смерекоманія – характерна риса лісового господарства останніх двох століть більшості країн Середньої Європи, мала істотний вплив на особливості ведення лісового господарства у гірських умовах Карпат. У результаті такого впливу особливо збільшилась площа чистих смерекових деревостанів на місці високопродуктивних мішаних лісів з участю ялиці, смереки і бука. Повсюдне культивування смереки і заміна нею букових та ялицевих деревостанів сприяло прояву таких негативних явищ як: снігогоми, вітровали, буреломи, всихання, внаслідок зараження грибами і пошкодження короїдами. Лише в останні десятиріччя кардинально змінився напрямок лісовідновних заходів в Карпатах, які направлені на відтворення біологічно стійких і високопродуктивних мішаних лісостанів. В останні десятиріччя, внаслідок продуманої лісокультурної політики, більше уваги приділялось формуванню змішаних, довговічних, цінних, стійких насаджень, у складі яких переважають такі деревні породи, як: смерека звичайна, бук лісовий, ялиця біла з обов'язковою участю клена явора. Збільшення площ таких насаджень відбувається, як правило, шляхом поступового скорочення похідних деревостанів. Найближчим часом гостро повстане питання заліснення неугідь, серед сільськогосподарських земель, які не придатні для використання у результаті сильного ерозійного пошкодження. Гостро стоїть проблема заліснення земель вкритих заростями кушів, площа яких суттєво зросла внаслідок деградації виділених пасовищ і значного збільшення площ незалісених лісосік. Чекає свого вирішення доля лісових насаджень, які належали радгоспам та колективним спілкам. Лише у зоні Карпат таких земель нараховується 229 тис. га. У рівнинних умовах на деградованих землях, у першу чергу, будуть висаджуватись деревні породи, не вибагливі до ґрунтових умов, зокрема сосна, береза в окремих випадках на більш багатих різновидах ґрунтів – дуб звичайний, дуб червоний, граб, клен, акація та інші, які сприятимуть формуванню лісового середовища і на першому етапі істотно змінять структуру породного складу лісів регіону, а у горах доцільно на таких ґрунтах садити смереку звичайну, бук лісовий та ялицю білу. Важливо у цих умовах максимально надавати перевагу головним лісоутворюючим деревним породам, керуючись конкретними лісорослинними умовами і обмежити частку деревних порід, які у майбутньому будуть вилучатись у процесі доглядових рубань.

Табл. 3. Вікова структура смерекових деревостанів регіону та потреба збільшення їх площі

| № п/п | Області         | Вікові групи, тис. га |                  |                |             |                     | Всього тис. га | Потреба збільшення площі до 2016 р. тис. га | Потреба збільшення площі до 2036 р. тис. га |
|-------|-----------------|-----------------------|------------------|----------------|-------------|---------------------|----------------|---------------------------------------------|---------------------------------------------|
|       |                 | Молодняки I кл.       | Молодняки II кл. | Середньовікові | Пристигаючі | Стиглі і перестиглі |                |                                             |                                             |
| 1     | Волинська       | 1,3                   | 0,9              | 0,7            | 0,7         | 0,1                 | 3,7            | 0,3                                         | 0,3                                         |
| 2     | Рівненська      | 2,6                   | 0,2              | 0,2            | 0,3         | 0,2                 | 3,5            | 0,8                                         | 0,7                                         |
| 3     | Львівська       | 12,8                  | 16,2             | 19,9           | 9,4         | 3,6                 | 61,8           | 16,3                                        | 10,5                                        |
| 4     | Тернопільська   | 2,3                   | 4,6              | 0,8            | 0,1         | -                   | 7,8            | 2,0                                         | 1,9                                         |
| 5     | Хмельницька     | 5,6                   | 2,9              | 0,6            | 0,4         | 0,1                 | 9,6            | 1,9                                         | 1,6                                         |
| 6     | Ів.-Франківська | 76,7                  | 71,5             | 77,4           | 27,4        | 14,1                | 267,1          | 63,3                                        | 50,0                                        |
| 7     | Закарпатська    | 29,5                  | 39,9             | 41,8           | 22,2        | 18,6                | 152,0          | 23,2                                        | 19,6                                        |
| 8     | Чернівецька     | 15,5                  | 12,4             | 9,4            | 10,9        | 3,9                 | 52,1           | 11,1                                        | 4,1                                         |
|       | По регіону      | 146,3                 | 148,5            | 150,8          | 71,4        | 40,6                | 557,6          | 118,9                                       | 88,7                                        |

Враховуючи те, що найбільш масово серед смерекових лісостанів представлена середньовікова група, а вікові групи молодняків першого і другого класів віку приблизно рівні їй по площі, можна розрахувати потребу збільшення площі смерекових лісостанів для вирівнювання їх вікової структури до 2016 та відповідно до 2036 років. Розрахунки потреби збільшення площі смерекових лісів представлені у табл. 3.

Варто зазначити, що збільшення площі цих насаджень у держлісфонді доцільно проводити не тільки за рахунок заліснення неугідь, реконструкції малоцінних і похідних деревостанів, залісненням деградованих пасовищ та земель, вкритих заростями кущів, а й за рахунок лісових земель колишніх радгоспів, колективних спілок та інших власників лісів, які допустили розладнання лісових насаджень і не забезпечили належної їх охорони і достатньо високого рівня ведення лісового господарства у цих насадженнях. З метою оптимізації вікової структури смерекових лісостанів, покращення рівня ведення лісового господарства та охорони насаджень від самовільних рубань, вважаємо за доцільне передачу у підпорядкування Державного комітету лісового господарства України всіх лісів у межах Карпат, за винятком насаджень, що належать Міністерству Оборони. Прийняття такого рішення Верховною Радою України сприяло б не тільки збереженню лісів Карпат, а й покращенню їх продуктивності, стійкості та цінності.

#### Література

1. Генсірук С.А. Ліси України. – К.: Наук. думка, 1992. – 408 с.
2. Голубець М.А. Ельники Украинских Карпат. – К.: Наук. думка, 1978. – 264 с.
3. Генсірук С.А. Ельники Восточных Карпат. – Львов, 1957. – 187 с.
4. Szafer W. Nieco o rozmieszczeniu geograficznym świerka w Polsce// Sylwan, 1921. – S. 76-91.

УДК630\*5:630\*176.322.6 М.І. Швець<sup>1</sup>, к.с.-г.н.; асист. Ю.Й. Каганяк, к.с.-г.н.;  
ст.н.с. Г.Г. Гришик, к.с.-г.н. – УкрДЛТУ

### ОСОБЛИВОСТІ ПОШИРЕННЯ ДУБА ЧЕРВОНОГО НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Наведено статистичні дані розподілу площ деревостанів дуба червоного по обласних лісгосподарських об'єднаннях і за класами віку. Аналізується значення та функції деревостанів дуба червоного у різних регіонах України.

M. Shvec, Ju. Kaganyak, H. Hrynyk – USUFWT

#### The peculiarities of the northern red oaks widening on the territory of Ukraine

There was given the statistic data of area distribution for the Northern Red Oaks foreststands in the regional timber economy associations and age groups. The significance and functions of the Northern Red Oaks foreststands are being analyzed now in different regions of Ukraine.

Наслідком державної політики у лісовій галузі є проведення вдалої інтродукції та акліматизації одного з північноамериканських деревних видів відділу Покритонасінних (*Magnoliophyta*), класу Дводольних (*Dicyledoneae*), підкласу

Безпелюсткових (*Monochlamydeae*), порядку Букоцвітих (*Fagales*), родини Букових (*Fagaceae*), роду Дубових (*Quercus L.*), підроду *Eretrobalanus Spach.* секції *Rubrae L.* дуба червоного або північного (*Quercus borealis Michx.* або *Q. rubra L.*) [7].

Станом на 2000 рік, за інформацією, наданою виробничим об'єднанням "Укрдержліспроект", деревостани дуба червоного зареєстровано у всіх обласних лісгосподарських об'єднаннях. Даний факт вказує, що кліматичні умови України сприятливі для проведення інтродукції дуба червоного майже по всій її території.

Розподіл площ деревостанів дуба червоного по обласних лісгосподарських об'єднаннях подано у табл. 1. У цій же таблиці наведено і розподіл площ дуба червоного за класами віку.

Відомо, що дана порода зростає у різних ґрунтово-екологічних умовах: від багатих до бідних та змитих ґрунтів. Серед переваг інтродуктента слід зазначити зимостійкість та ґрунтополіпшуючі властивості дуба червоного. До позитивів можна віднести також наступне.

Дослідження заліснених ділянок вказують, що сіянці дуба червоного відзначаються більшим приростом у висоту, ніж сіянці аборигенних дубів (звичайного, скельного, пухнастого) [1].

Декоративність дерев дуба червоного дає можливість використовувати його для створення зелених зон навколо міст. У містах він є об'єктом для озеленення вулиць, промислових підприємств, парків, скверів. Він є головною породою у захисному лісорозведенні, ползахисних лісових смугах та рекреаційно-естетичному озелененні міст.

Незначні площі деревостанів створено у таких адміністративних областях, як Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Кіровоградська, Кримська, Луганська, Миколаївська. Проте слід врахувати, що вони є істотною складовою частиною Північностепової, Південностепової та Кримської гірської лісгосподарських областей, в яких умови для росту та розвитку деревної рослинності є жорсткими.

На цих територіях деревостани дуба червоного мають не стільки експлуатаційне значення, скільки екологічне, тому що виконують захисні функції, пом'якшуючи вплив несприятливих кліматичних факторів.

Деревостани дуба червоного, які створено у Волинській, Рівненській, Житомирській, Київській, Чернігівській областях, збагачують біорізноманіття доволі бідного асортименту деревної рослинності даних територій. Такі мішані деревостани є стійкішими до фітозахворювань та ентомопошкоджень. Домішка дуба червоного у монодомінантних соснових деревостанах зменшує ймовірність виникнення пожеж у період найбільшого ризику (засушливе літо).

У Лісостеповому лісотаксаційному підрайоні деревостани дуба червоного характеризуються високою продуктивністю [2, 3, 6]. Дана порода створює деревостани фактично з усіма аборигенними деревними породами (дуб звичайний, ясен звичайний, бук лісовий, граб звичайний, явір, клен і т.д.).

Враховуючи це – дуб червоний має і певне експлуатаційне значення. Лісгосподарський ефект досягається коротшим періодом вирощування, ніж у дуба звичайного. До того ж деревостани дуба червоного стійкіші, оскільки у даної деревної породи ще небагато природних шкідників та збудників хвороб.

Слід відзначити строкату неоднорідну вікову структуру деревостанів дуба червоного на території державного лісового фонду України. В усіх без винятку

<sup>1</sup> ВО "Укрдержліспроект", УкрДЛТУ